

З ІСТОРІЇ РОБОТІВ

Крахмальов О.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Термін «робот» є узагальненим, під яким зараз розуміють різноманітні робототехнічні пристрої та системи. Але завжди він асоціюється з людино-подібним пристроєм, здатним виконувати практично всю працю людини.

Думка про створення штучних моделей живих істот хвилювала людей протягом багатьох років. Про це свідчать античні міфи, в яких розповідається про винаходи автоматів, які виконували деякі функції, здійснювані людиною. Прикладом цього можуть бути автомати, розроблені Героном Олександрійським у I-му столітті до н.е. Подальший суттєвий розвиток автоматичних пристроїв був у XVI – XIX століттях, що пов'язано з винаходами заводної пружини, кулачкових та інших механізмів, які знайшли широке застосування в різних типах годинників.

З XIX – XX століття розпочався етап інтенсивного створення необхідних машин і механізмів, призначених для виконання різноманітних робочих та виробничих процесів. Цьому сприяв швидкий розвиток механіки, електротехніки, радіотехніки, електроніки, гідро- пневмоавтоматики та інших галузей науки і техніки. В цей період в літературі з'явилося слово «робот». Воно запропоновано чеським письменником Карелом Чапеком та використано ним у драмі «Россумські універсальні роботи» в 1921 році. Робот, за К. Чапеком, «схожий на людину, здатний працювати, але не спроможний творчо думати». Цей термін утворений від чеського слова «робота», що визначає підневільну працю, та від слова «робітник», яке визначає поняття раб. Спочатку слово «робот» знайшло широке використання в науково-фантастичних творах.

Серед них особливо треба відзначити оповідання Азейка Азімова «Скиталець», написане у 1942 році, де автор сформулював три основних закони робототехніки:

1. Робот не може заподіяти шкоди людині або своєю бездіяльністю дозволити заподіяти шкоди людині.
2. Робот повинен виконувати накази людини, за винятком тих випадків, коли вони суперечать Першому закону.
3. Робот повинен піклуватися про свою безпеку, якщо це не суперечить Першому та Другому законам.